Štev. 12. V Ljubljani, dne 5. julija 1908. Leto I.

Slovenski Meščan

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani. — Izhaja vsako nedeljo zjutraj. — Dopisi naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina do konca leta 5 K. Posamezne številke 10 vin. Oglasi: za enkrat 12 vin., za dvakrat 10 vin., za trikrat in večkrat 8 vin. za enostopno petit-vrsto.

Najnovejše vesti.

Medičarjev morilec.

Po Ljubljani se je raznesla vest, da je neki smrtno bolni bolnik v deželni bolnišnici priznal, da je pred 16 leti umoril v družbi z drugimi izvoščka Medičarja. Informirali smo se pri tukajšnji policiji, kjer se je nas zagotovilo, da policiji ni nič znanega o kakem takem priznanju.

Minister Marchet in češka šola na Dunaju.

Dunaj, 4. julija. V zadevi izpitov na zasebni češki ljudski šoli na Dunaju je izjavil minister Marchet, da jih je dovolil že meseca maja in tedaj obvestil vodstva nemških strank, ki pa niso imela nič proti temu. V deželnem šolskem svetu, kjer imajo večino nemški krščanski socialci, se je enako naznanilo sprejelo brez ugovora na znanje, dočim pa je včeraj dunajski občinski svet v tej zadevi izrazil svoje ogorčenje. Krščanski socialci so izrabili to zadevo, da vržejo ministru Marchetu krepelec pod noge.

Poljski in češki časnikarji ter mednarodni časnikarski kongres.

Praga, 4. julija. Poljski časnikarji so sklenili, da se ne udeleže mednarodnega časnikarskega kongresa, ki se ima vršiti v Berolinu. Enako so sklenili tudi češki časnikarji.

Na častnike so streljali.

Przemysl, 4. julija. Pri današnji vaji tukaj nastanjenega 77. pešpolka sta padla dva ostra strela. Eden je zadel poleg polkovega poveljnika stoječega majorja in ga je lahko ranil. Strela sta prišla od dveh skupaj stoječih stotnij. Po takojšnji preiskavi se je naložil obema stotnijama vojašnični zapor in nekega korporala 8. stotnije so vtaknili v ječo.

Proti slovenskemu učiteljišču v Gorici.

Gorica, 4. julija. Italijanski neodrešenci so priredili v mestni dvorani shod, na katerem so protestirali proti premestitvi slovenskega moškega učiteljišča iz Kopra v Gorico.

Oproščeni Črnogorci.

Kotor, 4. julija. Tukajšnje porotno sodišče je oprostilo štiri Črnogorce, ki so bili obtoženi, da so bili v zvezi z bombnim atentatom na črnogorskega kneza. Sodišče jih izroči politični oblasti. Ako jih ta odtira v Črno goro, jih znajo tamkaj iznova postaviti pred sodišče.

Ponesrečeni rudarji.

Petrograd, 4. julija. V Jusovki pogrešajo še vedno okrog 150 rudarjev, ki so v rudniku zasuti. Slišijo pač njihove krike, a do njih ne morejo prispeti. Okrog 50 ponesrečencev so rešili. Med ponesrečenci jih je več zblaznelo vsled strahu.

Cesar Viljem ne gre na Rusko.

Petrograd, 4. julija. Vest, da poseti cesar Viljem carja Nikolaja na Ruskem, se i v Ruskem vnanjem ministrstvu in v nemškem poslaništvu odločno zanika.

Mladoturška propaganda.

Sofija, 4. julija. S turške službene strani se skuša oporekati, da mladoturška propaganda napreduje med turškim vojaštvom, z druge strani se pa odločno potrjuje ravno nasprotno ter se kot dokaz navaja, da so monastirskega Sali-bega usmrtili mladoturški častniki, ker je imel nalog, da jih opazuje oziroma vjame.

Člani dume pomiloščeni.

Moskva, 4. julija. Članom prve dume, ki so bili obsojeni zaradi viborškega manifesta, je car odpustil četrtino kazni, da pridejo kmalu iz ječe.

Grof Ignatjev umrl.

Petrograd, 4. julija. Danes je tu umrl bivši ruski minister notranjih zadev, predsednik slovanskega blagotvoriteljnega občestva grof Ignatjev, star 76 let.

Profesor Jagić stopil v pokoj.

Dunaj, 4. julija. Danes se je profesor Jagić, stopajoč v pokoj, pri svojem zadnjem predavanju poslovil od svojih dijakov. Prof. Jagič je danes dopolnil 70. leto svoje starosti.

Odlikovan prostovoljec.

Gorica, 4. julija. Danes je bil tu odlikovan z zlatim križem za zasluge enoletni prostovoljec Herman Ribi, korporal v 47. pešpolku, ker je rešil življenje nekemu človeku. Ko mu je polkovni poveljnik pripel križec na prsi, je mimo njega defiliral celi polk.

Kraljeva dvojica v balonu.

Friedrichshafen, 4. julija. Včerajšnje vožnje z balonom grofa Zeppelina sta se udeležila tudi wirtemberški kralj in kraljica.

Zveza proti Nemčiji.

Berolin, 4. julija. List „Tag" prinaša senzacionelna odkritja bivšega poslaniškega tajnika pri ruskem poslaništvu v Londonu, pl. Ratta. Prej osamljena Anglija je sedaj v najboljšem sporazumu s Francijo in Rusijo. Te tri države si razdele Orient. Južna Perzija in Beludžistan postaneta angleška, Mezopotanija pride pod angleški protektorat, Francoska dobi protektorat nad Sirijo, Rusija popolno svobodo v prelivu med Črnim in Egejskim morjem. Avstrija naj poseže do Soluna, Italija pa dobi namesto Balkana Tripolic. V Londonu da se vrše danzadnevom pogajanja med avstrijskim poslanikom in angleškim ministrom vnanjih zadev. Avstrija in Nemčija da ste prišli navskriž zaradi nemške protipoljske politike. (Če je to resnično, potem res ni bilo govoričenje cesarja Viljema v Döberitzu brez pomena.)

Nesreča pri požarju.

Cleveland, 4. julija. Tu je zgorelo neko skladišče, s katerim vred je zgorelo sedem oseb. 12 deklic se je rešilo s skokom skozi okno.

Napredek demokratične misli.

Volilne reforme, ki jo je sklenil kranjski deželni zbor, mora biti vesel ne samo tisti, ki mu je v prvi vrsti pri srcu gospodarska korist dežele, ampak tudi vsak, kdor čuti res demokratično. Ni sicer ta volilna reforma popolna, in splošna in enaka volilna pravica tudi za deželni zbor bo ostala trajna zahteva vsake res ljudske stranke, dokler ne padejo vsi privilegiji. Z novo volilno reformo pa izgubi peščica nemških veleposestnikov odločilni glas, ki ga je imela doslej, in na njeno mesto stopi enajst res od ljudstva izvoljenih poslancev. Kranjska dežela ima danes najbolj demokratično lice izmed vseh avstrijskih kronovin. Prepričani smo, da je to šele začetek na poti naprej, — ne samo v deželnem zboru, ampak tudi v vseh drugih zastopih.

Eno takih vprašanj, s katerimi se bo pečal novi deželni zbor, bo tudi izprememba občinske volilne pravice, ki je popolnoma zastarela in celo naravnost krivična. Tudi v posameznih občinah se mora uvesti splošen volilni razred z zadostnim številom mandatov, tako da bodo pri občinskem gospodarstvu odločevali tudi tisti, ki so doslej pač nosili bremena, pa morali sicer molčati.

Da pa bo vsak občinski zastop res izbran po volji vseh občanov, se nam zdi potrebna zlasti vpeljava tajne volilne pravice in volilne dolž-

Slovensko gledišče.

VI.

Reklo se mi bo: — da zahtevam preveč. Kdo izmed naših kritikov ima čas, da študira gledišče, kamor gre, da se pozabava. Očitalo se mi bo, da sem spil pri kosilu in pri večerji en četrt litra idealizma. — Ne, gospoda! Če se proglaša gledališče za kulturni zavod, potem so te zahteve upravičene; in če sem se jaz lahko pri svojih literarnih referatih do danes ravnal po tem, zakaj bi se potem starejši gospodje ne potrudili; če so pa prestari ali prekomodni, naj to — spoznajo. — In spoznanje je prvi korak do poboljšanja. —

Prvo študirajmo delo samo, to moramo poznati, in potem lahko sodimo. Da sem banalen; jako fino serviran meni vsakomur tekne, ker je elegantno serviran. A človeku, ki ve, da je to, kar je jedel, le krompir, a da je plačal za fino opremo 2 fl več, je krompir v oblicah ravno tako dober kakor pire. — S tem sem hotel reči, da naj se pri nas ne obožava raznih „Veselih vdov", če imamo sicer manj elegantno opremljenih, a v jedru veliko boljših operet na izbiro. Pa pri nas hvali kritika Wagnerjevega „Lohengrina" in Strausov „Walzertraum". Če to ni popolen defekt okusa in slepost, ki je neozdravljiva, potem bom res kmalu moral verovati — da je steklo — diamant.

Eno mora imeti gledališki recenzent v največji meri; prirojen okus, oster in fin, tako, da se mu pozna, da ni priučen, ampak, da je prirojen.

Pred kratkim časom se je norčeval neki slovenski tednik iz „prav dober" „izvrsten" in drugih večnih superlativov za igralce. Morda bi te številkine klasifikacije tudi res kmalu našle zaščitnikov. A ravno kritika igralcev je pri nas bognasvaruj.

Recenzent, ki je poročal, da je g. X. manj ugajal, dobi grozilna anonimna pisma. No, če je to sploh za človeka poniževalno, je za umetnika naravnost uničujoče. A klasično ilustrira naše razmere.

Kritika, ki je zašel slučajno enkrat v objektivnost, list odslovi, in vedno se najde dovelj takih, ki v svojem življenju še niso nikdar pisali, da je Freytagova „Technik des Dramas" zastarela in ki hvalijo vse.

V takem malem mestu kot je Ljubljana je skoraj nemogoče, da bi kritik, ki se zanima za gledišče, ne bil osebno znan z raznimi igralci. Ker je pa malokdo odkritosrčen in toliko pogumen, da raje reče svojemu prijatelju: tega in tega ne smeš več storiti, kakor bi si pa z lažjo ohranil prijateljstvo, beremo ocene, ki so menda mogoče edino pri nas.

Vzrok temu je pa tudi to, da so kritiki veliko premalo naobraženi. Če je pa zašel tak mož svoje dni na Dunaj, si ga dobil v Ronacherju in Apollogledišču, a v dvorno gledišče ni šel, ker je vohal umetnost in se je spomnil svoje maksime, da je gledišče tu za zabavo. In ti ljudje, ki niso nikdar ničesar videli in ničesar brali, so pri nas alfa in omega javnega mnenja.

Drugi pa, — in ti imajo večino — pa sploh niso prišli izven Ljubljane. In če so kdaj prišli, se niso zanimali za tisto, za kar bi se imeli.

Pastirju na paši se silno dopade brlizganje na piščali; Ljubljani imponira dijaški oktet, ki zna le malo nuansirati, — a če bi slišali Schubert-bund — ali moravske učitelje bi morali reči: kaj smo mi, kako miljonsko daleč smo še od prave umetnosti. Oziroma reči bi morali to, če bi bili odkriti.

Tretja nevarnost naših kritikov je osebno znanstvo z igralci. In kdor ljubi, je rad slep. Pa to je še najmanj.

Tem izvajanjem se bo morda poreklo: kdaj se je zahteval od kmeta doktorat. Prilagodi se faktičnemu položaju in upoštevaj razmere. Res to, in pri svojih izvajanjih sem se doslej vedno oziral na to; in zato nisem zahteval nič nemogočega. Premisli naj vse to oni, ki bi rad ugovarjal, in pritrdil mi bo. Če zamižimo z obema očesoma in si nataknemo 3 metre debele naočnike, bomo videli toliko nedostatkov, da je joj.

Končno so kritiki sami krivi, če so naši igralci slabi. Nikdar še nisem bral, da bi kritik svetoval pri nas temu ali onemu kaj faktičnega; kvečjemu pove, to

nosti. Marsikatero mesto na Kranjskem ne bi imelo na zunaj več liberalnega lica, ko ne bi mnogo obrtnikov vsled liberalnega terorizma s tresočim glasom moralo voliti odbornike, ki jim v srcu ne zaupajo. Tajna volitev je danes nekaj samoobsebi umevnega, in zato je gotovo samo vprašanje časa, kedaj se uveljavi tudi pri občinskih volitvah.

Ogrevamo se tudi za volilno dolžnost. Vemo sicer, da ji nasprotuje tudi mnogo pravih demokratov, češ da naj bo vsakemu svobodno, ako hoče voliti ali ne. Nasproti temu je treba povdariti, da je volilna dolžnost potrebna, da se vzbudi politična zavednost med ljudstvom sploh. Samo če volilec ve, da mora voliti, se bo tudi zanimal za osebo in načela tistega, ki ga misli voliti. Obstoječe razmere kažejo, da pridejo na pr. danes zavedni liberalci vsi do zadnjega na volišče, njih nasprotnikov pa ostaja pri volitvah mnogo doma, ker se boje gospodarskega bojkota in nagajivosti liberalnih mogotcev. Gotovo je, da bi se bile male liberalne večine pri zadnjih deželnozborskih volitvah v mestih izpremenile v manjšine, ko bi bili imeli vpeljano volilno dolžnost. Obžalovati je torej na vsak način, da se ni vpeljala volilna obveznost že pri zadnji volilni reformi za splošni razred.

Je še eno vprašanje, ki se nam zdi važno: ženska volilna pravica. Čitateljem našega lista je gibanje za žensko volilno pravico znano iz našega „Ženskega vestnika". Ženske imajo sedaj pod gotovimi pogoji občinsko volilno pravico, nimajo pa volilne pravice za deželni in državni zbor. Edina izjema so tu veleposestnice. Čudno je vsekako, da na pr. samostojna trgovka pač lahko voli v občinski zastop, ne pa v deželni zbor, kjer se gre ravno tako za njene koristi kakor v občinskem odboru. O priliki izrazimo svoje nazore o ženski volilni pravici obširneje, danes pa že povdarjamo, da pravi demokrat tudi ženskam ne more kratiti njih pravic.

Privilegiji, osvojeni s silo, padajo na vsej črti, pravice dobivajo tudi tisti, ki so imeli doslej samo dolžnosti. Kar je ljudska volja dosegla za deželni zbor nasproti liberalnim zagovornikom privilegijev, to mora doseči v doglednem času tudi v občini in vseh drugih javnih zastopih.

Občinsko in deželno gospodarstvo.

VII.

Sedaj, ko smo prerešetali naše občinske razmere, pa še povejmo, kako bi jih bilo treba preustrojiti in izboljšati.

„Riba pri gobcu smrdi", pravi star pregovor, in tudi mi moramo pričeti zgoraj. — Glavna napaka modernega parlamentarizma je ta, da pridejo velikokrat na površje političnoznani ljudje, ki pa nimajo nikake strokovne izobrazbe. Govorimo z vzgledom in vzemimo na pr. žel. ministra Derschatta. Mož je nemški nacijonalec in kot tak je postal minister, dasi o železnicah gotovo samo toliko ve, da ima kot minister pravico voziti se v prvem razredu. Kako naj tak mož rešuje važne železniške načrte, če ima tudi najboljšo voljo? „To stori mesto njega uradništvo!" me zavrnete. Dobro, naj dela uradništvo! Vprašam pa, ali se poljubi uradniku-strokovnjaku, ki že 20, 30 in več let zakone in razmere proučuje in dela, biti slepo orodje možu, ki o stvari nima pojma? Res je tudi, da leži veliko načrtov nerešenih samo vsled malomarnosti državnega ali deželnih zborov; zato pa vprašam: ali se ne naveličа podrejeno uradništvo delati na slepo srečo projekte in zakonske načrte, da potem vsled nemarnosti poslancev leže zaprašeni leta in leta v fascikeljih? In če jih kedaj iz prahu izkopljejo, tedaj uradništvo ne žanje nikake hvaležnosti, vse delo se pripisuje le poslancem, dasi ti niso storili druzega kakor da so dali privoljenje načrt udejstviti. Kaj pa šele tedaj, če načeluje nestrokovnjak, ki dolgoletno delo le podira, mesto da bi zidal? Ali si morete misliti n. pr. cerkvenega dostojanstvenika neduhovna. Da, bili so časi, ko so cerkvena dostojanstva zasedali neduhovni ali samo navidez-duhovni, ali ti časi so najžalostnejši v cerkveni zgodovini. In radi tega se je tudi pri nas udomačila navada, da mora biti vojaški minister vedno vojak, justični vedno jurist. Tako pa naj bi bilo v vseh strokah tudi v deželni upravi.

Poglejmo sedaj na Kranjsko. Ko so v Ljubljani prevzeli posle novi deželni odborniki, so dobili v Grasselijevi sobi cele skladovnice nerešenih aktov in po kotovih polno pajkov, ki so na deželne stroške predli in muhe lovili. Vemo sicer, da je očka Grasselli personificirana lenoba, vprašam pa, ali se ljubi podrejenemu uradništvu delati pri takem šefu? Ne! Tudi to popusti in odneha, ves aparat se ustavi in dežela ima škodo.

Ali je mogoče gospodariti na posestvu, kjer je gospodar len ali pa ni v stroki izobražen? Ne! Če ni glava za nobeno rabo, tudi ostali udje ne bodo delali. Zato pa bi bila tudi tukaj potrebna javna kontrola nad takimi funkcijonarji, katere najbi se odstranilo, če niso sposobni.

Le govorite mi o svetem birokratizmu! Vedel pa bi rad, kako bi funkcioniral državni ali deželni aparat, kadar poslanci v zbornici obračajo obstrukcijske kozolce, da ni v ozadju resnega uradništva, ki tudi v takih časih dela, četudi ne s tistim veseljem kakor bi, če bi delala glava?

Parlamentarizem je lepa stvar, a le ondi, kjer se ljudstvo resno briga za to, da poslanci delajo, in poslednji ne hodijo v zbornico samo glasovat za načrte, katere je že davno izvršilo podrejeno uradništvo, temveč tudi sami delajo. Koliko pa je takih?

Zato pa bi morala biti nad deželnimi zbori skupna komisija, ki bi nadzorovala, da se v deželi ne strankari samo, temveč sklenjene načrte izvrši in resno dela v zmislu predpisov in ne po politični struji, tako namreč, da se puste napol izvršeni načrti političnega nasprotnika, potem ko se je umaknil, nerešeni in se prične zopet hoditi po drugi poti, kajti tako gospodarstvo ne gre resno pot, temveč hodi skokoma kakor se ravno vladajoči stranki ljubi. In da prav govorim, nam dokazuje zgodovina: Nikdar bi ne bile dežele zagazile v take dolgove, da se je resno in stvarno delalo in ne samo politiziralo!

Trgovsko-obrtni glasnik.

Čemu so obrtni nadzorniki.

V Gradcu je pred nedavnim časom v tovarni za bicikle „Styria" izbruhnil štrajk. Na čelu štrajka so stali in ga vodili socialno-demokratični voditelji. Stavili so pretirane zahteve. Odbor industrijalcev se je hotel pogajati, vendar svojeglavnost socijalno-demokratičnih voditeljev je zaprečila, da se ni moglo skleniti pravega premirja med štrajkujočimi delavci in industrijalci. Poudarjati se mora, da so industrijalci veliko delavskih zahtev sprejeli in jim ugodili. Prišlo je tudi nekaj delavcev iz Nemčije. Nasproti tem delavcem so se graški socijalno-demokratični delavci vedli jako brutalno, češ, če bi vas ne bilo, bi gotovo dosegli vse. Bilo je pa tudi med graškimi domačini, kateri so že poprej delali v tovarni, veliko delavcev, kateri bi bili radi delali in so trdili, da so delavci za enkrat lahko zadovoljni s tem, kar so dosegli od industrijalcev. Vendar socijalno-demokraški terorizem ni odnehal.

Tudi industrijalci so se naveličali socijalno-demokraškega terorizma. Sklenili so, izključiti vse delavce od dela. Seveda je bil načrt socijalno-demokratičnih voditeljev stem precej prekrižan. Delavci so nad voditelji kazali odločno nevoljo in to popolnoma upravičeno. Beda je nastala med delavstvom, zlasti med tistimi, ki so oženjeni in so družinski očetje. Štrajkovski odbor je sklical shod vseh izključenih delavcev. Na tistem shodu slišali so socijalno-demokratični voditelji marsikako grenko, zlasti ko so delavci vprašali, koliko se je podpore izdalo med delavce in kako visok je še podporni zaklad.

Voditelji so jih pogovarjali, da bo že graško socijalno-demokratično glasilo prineslo natančni izkaz o podporah. Velika nevolja je tudi zavladala na shodu, ko so voditelji izjavili, da ne morejo tistim članom, ki so zaostali z doneski za 6 tednov, izplačati nobene podpore in da so se sploh zbrisali iz liste. Seveda so se tudi grozno jezili nad industrijalci, ker ti niso hoteli voditeljev štrajka pod nobenim pogojem sprejeti nazaj v delo. Industrijalci so vse voditelje štrajka napisali na takozvano črno polo in jo razposlali vsem svojim kolegom. Stem seveda so graški industrijalci opozorili svoje tovariše na kolovodje socijalno-demokratične propagande.

Po teh dogodkih so socijalno-demokratični voditelji izgubili popolnoma glavo. Ako ravno vedno zabavljajo čez vse, kar ni njihovega, je bila vendar prva pot socijalno-demokratičnih voditeljev, da so šli k cesarskemu namestniku in ga prosili, naj obrtnemu nadzorniku naroči, da posreduje v prilog izključenemu delavstvu. Obrtni nadzornik je letal od ene do druge oblasti in še celo od ene tovarne do druge ter posredoval, da bi bili izključeni delavci sprejeti v delo v Gradcu, ali pa vsaj v bližini Gradca. Obrtni nadzornik storil je vse in še celo več, nego spada v področje njegovega delovanja. Mislilo se je tudi na prireditev enkete, kamor bi bili povabljeni tudi industrijalci, kako najti pot, da se odpomore revščini med izključenimi delavci.

Seveda se je hotelo vplivati na industrijalce, naj ne bodo nasprotni tej stvari. Da industrijalci ne bodo socialno-demokratičnim voditeljem priskočili na pomoč, se razume, saj so itak nekaterim delavcem, ki so prenehali z delom pod pritiskom socialno-demokratične strahovlade, dovolili, da lahko delajo.

Mi smo to, zlasti pa kako se je obrtni nadzornik zavzel za izključeno delavstvo, letal od tovarne do tovarne kakor kak čifutski agent, brali z zadovoljstvom. Na misel nam pa pridejo zabavljice na socialno-demokratičnih shodih, ko se rohni proti obrtnim nadzornikom, v kritičnem slučaju se pa lazi okrog njih in jih prosi za posredovanje. Ravno tako se je godilo pri krojaškem štrajku v Ljubljani. Ko

---

ni bilo prav, a tega ne pove, kako bi bilo prav. „Dober je bil, izvrsten", zakaj, si misli lahko vsak sam.

Orkester je bil „nolli me tangere", in v največjih slučajih recenzent še ne ve, kaj je imitacija.

Nastane vprašanje: kje dobiti kritikov. Dobe se že, saj so tudi ljudje na svetu, ki so pošteni, in ki kaj znajo. A ti ne bodo hoteli hoditi kot kritiki v gledišče — če jim drugi dan listi polovico črtajo.

Tisti večni izgovori: pri nas je komparzerija slaba, ker so mali obrtniki komparzi, ki le zvečer hodijo k skušnjam, naj že enkrat nehajo. Če naj bo gledišče to, kar zahtevate od njega, potem bodite pošteni in recite: dobro šmiro imamo in vseslovansko plavalnico. In naj bo intendant mož, ki je navdušen za umetnost in za vse lepo: ti nedostatki ga morajo ubiti, posebno če se še kritika ne zgane.

Gledališko vprašanje je rana, ki je opasna, ventilirati ga bo treba tako, ali tako, a eno je gotovo, kritika je več in višja, kakor gledišče samo, že zato ker sodi o — gledišču, in od te smemo zahtevati — malo strokovnega znanja in resnične kritike.

Besede ne zadostujejo. Poštenost, pogum in odkritosrčnost v srce, znanje v glavo — in potem pero v roko in — bodimo prepričani, da se ustvari tudi na tem polju kaj več, kakor nekaj fraz, naj si bodo že take ali take, ali od tega ali onega — — — —

V zadregi.

Spisal Josip Premk.

Ko se je Andrej prebudil, se je stresel groze in premišljeval dolgo, ali je vse le sen ali resnica. Pa spomnil se je, da se mu je sanjalo nekaj drugega, tisto pa, kar ga je navdajalo z grozo in strahom, je bila velika, trpka resnica. Zato je zavzdihnil globoko, se ozrl na ženo, ki je še spala in sopla mirno.

„To je Klotilda", je pošepetal in se nasmehnil, ker toplo mu je postalo v srcu, ko jo je gledal lepo, mirno spečo, z razpletenimi lasmi in ustnicami polodprtimi.

„To je Klotilda", je zajecal, — „moja žena..."

In sklonil se je bližje k njej, jo pogladil po čelu in jo poljubil prav nalahno.

„Ti si, Andrej?" je zašepetala in razstrla svilenoresaste trepalnice, da je zagledal Andrej dvoje velikih žametnih, še malo zaspanih oči.

„Zakaj ne spiš, Andrej, saj vidiš, da je še rano, mrak se še vlači po sobi?"

„Rano je", je ponovil Andrej in se zamišljeno zagledal v njeno lice. „Rano je, pa meni se ne da spati. Ako zaspim, pa se mi sanja, o, grozne sanje: od psov s krvavimi očmi, ki te hočejo požreti, Klotilda. Ne vem, kaj naj to pomeni? Moj Bog Klotilda, zdi se mi, kakor da je danes zame poslednji dan. Čudne slutnje me obhajajo, tako grozne, Klotilda, da se ti jih ne upam razodeti! Pa saj jih jaz sam ne razumem. Klotilda, kaj ti je? Ti si tako mirna, tako mirno je tvoje lice kot da bi ti odšteval lepe, srebrne tolarje kakor zadnjega vsaki mesec. Ali ne veš, ali si že pozabila, da je danes zadnji dan tega meseca, a tolarjev lepih, srebrnih ne bo! In tvoje oči so tako mirne, Klotilda, kot da bi ti pripovedoval prijazno, kratkočasno povest. Kaj premišljuješ Klotilda?"

Klotilda je zazdehala, malce se je ozrla vanj, potem pa je skomignila z rameni, da je zašumela pernica.

„Nič?" se je začudil Andrej. „Klotilda, ali si moja žena ali nisi!? Glej, skrbi imam, da se mi razpoči glava, a ti, ti si taka, da te Bog razumi! Vidiš, danes se odpeljem tja v mesto I., ako je še prosta služba, in ako je že prepozno — kaj potem Klotilda. Še par krajcarjev imava, a stanovanje bi bilo treba plačati že danes!"

„Ah, ne tarnaj!" je zavzdihnila Klotilda, kot da so ji Andrejeve skrbi nadležne. „Saj gospodar je dober in rad naju bo počakal za stanarino. In ako je že tudi tako, nama bi gotovo tudi kaj posodil, saj vidiš, kako je prijazen."

Potem se je obrnila v stran, kot da hoče skriti lahno rdečico pred Andrejem, in kmalu je zopet sopla lahno . . . umirjeno.

Andrej pa se je umaknil od nje, strahoma se je včasih ozrl nanjo in ustnice so mu drhtele . . .

so zborovali krojaški mojstri, prišel je med nje tudi obrtni nadzornik in tam radikalnejše zastopal zahteve krojaških pomočnikov, nego zastopniki pomočnikov samih. Stem je tudi ovržena fraza — to naj pa govori kateri koli — da služijo obrtni nadzorniki bolj podjetnikom nego delavstvu. Mi nimamo popolnoma nič proti temu, ako se obrtni nadzorniki zavzemajo za delavstvo, pač pa smo proti frazam raznih govornikov, ki večkrat trdijo stvari, s katerimi niso imeli nikdar — opraviti.

Nova razdelitev opravilnega reda v trgovskem ministrstvu. Novemu ministrstvu dela odstopilo je trgovsko ministrstvo celo vrsto agend. Seveda je bilo po tem činu treba ves opravilni red v trgovskem ministrstvu preurediti. Po novem opravilnem redu trgovskega ministrstva bodo socijalno-politične agende, katere so dosedaj prideljene delostatističnemu uradu, potem obrtnemu oddelku, tvorile zase svoj posebni oddelek. Trgovska statistika, katera je bila dosedaj prideljena uradu statistike dela, bo prideljena trgovsko-političnemu uradu, h kateremu bodo prideljene tudi železniško-tarifne zadeve. Obrtni oddelek, ki je bil sestavljen iz 13 obrtnih in industrijalnih pododdelkov, se sedaj loči v obrtni oddelek in industrijalni oddelek. Samo pri oddelku pošta in brzojav in pa parobrodstvo se ničesar ne spremeni. Delavni svèt obstoji iz predsednika socialno-politiškega oddelka trgovskega ministrstva, kateri obenem predseduje uradu statistike dela, iz njegovega namestnika ter zastopnikov ministrstva za notranje stvari, justičnega, trgovskega, poljedelskega, železniškega ministrstva in ministrstva javnih del. V delavnem svetu bodo tudi zastopniki vrhovnega sanitetnega oddelka, predsednik statistične centralne komisije, centralni obrtni nadzornik in pa 36 članov, katere imenuje trgovski minister.

Mednarodna umetno-obrtna razstava v Petrogradu. Letošnje leto od 19. avgusta do 20. oktobra vrši se pod pokroviteljstvom carice Marije Feodorovna, v Peterburgu mednarodna umetno-obrtna razstava. V ta namen se je ustanovila posebna avstrijska komisija, v kateri so zastopniki trgovskega ministerstva, ministrstva javnih del, nižjeavstrijskega deželnega odbora, dunajskega občinskega sveta, nižjeavstrijske trgovske in obrtne zbornice in nižjeavstrijske deželne zveze za promet tujcev. Nadalje ima v tej komisiji tudi zastopnike avstro-ogrsko eksportno društvo in veliko večjih industrijalnih podjetij. Komisija pričakuje najboljših uspehov in upa, da si sigurno nekateri avstrijski izdelki pribore peterburški trg. Kdor se želi udeležiti te razstave v Petrogradu, obrne naj se na sledeči naslov: Avstrijska komisija za mednarodno umetno-obrtno razstavo v Petrogradu, Dunaj I. Eschbachgasse 11. Komisija posluje vsak dan in daje vsa pojasnila.

Avstrijski gostilničarski kongres. Centralni odbor državne zveze avstrijskih gostilničarjev in hotelirjev je sklenil, po dogovoru s češko-slovansko zvezo gostilničarjev, da se vrši deseti gostilničarski kongres v Pragi in sicer od 14. do 17. septembra letos. V predsedstvo bodo izvoljeni češki in pa nemški zastopniki. Govorilo se bo lahko češko in nemško. Posvetovanja se vrše prvi dan v veliki koncertni dvorani jubilejske razstave. Drugi dan pa v narodni dvorani na Vinohradih. Udeležiteljem tega kongresa se bodo priredile razne slavnosti. Tudi plzenske pivovarne vabijo vse udeležnike, da si ogledajo vse pivovarne in zraven spadajoče naprave. Ta kongres bo za gostilniško obrt velikega pomena, zlasti ker se upa da se češko-slovanska in pa nemška državna zveza gostilničarjev zbližate in da bodete v gospodarskem oziru nastopali popolnoma složno. Prav bi bilo, da se tudi nekateri gostilničarji iz Kranjske tega kongresa udeleže, ker razun koristnega bodo videli tudi mnogo lepega.

Slovensko trgovsko društvo „Merkur“ priredi danes, v nedeljo, dne 5. julija 1908 na vrtu „Narodnega doma“ v Ljubljani pod pokroviteljstvom narodnih dam v prid skladu za „Trgovski dom“ in skladu za podpiranje onemoglih članov veliko vrtno veselico. Spored: 1. Petje pevskega zbora slovenskega trgovskega društva „Merkur“. 2. Sodeluje sl. „Društvena godba“. 3. Ples v „Sokolovi dvorani“ s sodelovanjem sl. „Ljubljanskega okteta“. 4. Srečolov, paviljoni za jestvine, pivo in vino, kavarna, slaščičarna, cvetličnjak itd. Začetek ob 4. popoldne. Vstopnina 60 v. za osebo, otroci pod 10 let stari so vstopnine prosti. V slučaju neugodnega vremena se vrši veselica v prostorih „Narodnega doma“. Odbor.

Tedenski pregled.

Desetletnica „Društvenega doma“ se je v ponedeljek praznovala ob sijajni udeležbi narodnih društev na Vrhniki.

Grozen požar je v ponedeljek upepelil na Bledu nad 80 poslopij. Škoda znaša nad 500.000 K.

Nov poštni urad se je ustanovil s 1. julijem v Mostah pri Ljubljani.

Tržiška železnica se otvori danes, v nedeljo, 5. julija.

Poslanec Pogačnik je v državnem zboru stavil nujni predlog za pomoč blejskim pogorelcem.

Državni zbor se bavi z raznimi nujnimi predlogi. Odklonil je tudi Malikov predlog glede dijaških nemirov na vseučiliščih in maloruski predlog radi grozovitega nastopa orožnikov proti kmetom v Černikovu. Predlog je imel sicer absolutno večino, ali za nujnost je treba dvetretjinske. Nemci so umaknili štiri nujne predloge. Zasedanje bo trajalo do 17. t. m.

Svoji k svojim! Na Goriškem se je začelo to geslo strogo izvajati proti Lahom, ki so napadali Slovence. Laški trgovci na sejmih ne prodajo nič.

Za deželnega glavarja na Goriškem bo imenovan dosedanji glavar Pajer, za podglavarja pa dr. Gregorčič.

Veliko razburjenje vlada med Nemci, ker je naučni minister Marchet dovolil, da se na češki zasebni ljudski šoli na Dunaju vrše izpiti in izdajajo spričevala s pravico javnosti po učiteljstvu iz Brateslava.

Obravnava proti knezu Eulenburgu bo še trajala cel mesec, ker je treba zaslišati več novih prič. Zastopnik „New York Heralda“ ni hotel priseči, češ da ne veruje v vsemogočnost in vsevednost božjo; zato ga niso pustili pričati.

Nemiri v Perziji, posebno v Taebrisu še niso končani. Danzadnevom se vrše boji. Po ulicah so narejene barikade. V Teheranu vlada popolen mir.

Popolnoma posrečila se je grofu Zeppelinu vožnja z balonom, ki se da voditi. Balon je vozil s hitrostjo brzovlaka od 9. dopoldne do 7. zvečer.

Domače vesti.

„Slovenskemu Narodu“ smo zelo hvaležni, da je ponatisnil v četrtkovi številki našo vest o neznosnih razmerah v deželni bolnišnici. Upamo, da bodo one njegove neslane pripombe le še pripomogle, da se bodo merodajni činitelji tembolj pobrigali zato, da se odpravijo sedaj na tem zavodu razmere, ki so naravnost sramotne za vso deželo, katera mora ta zavod vzdrževati z ogromnimi stroški.

Iz deželne bolnišnice. Primarij na porodnišnici in ginekologičnem oddelku deželne bolnišnice je profesor dr. Valenta pl. Marchthurn. Mož je zagrizen Nemec in ne izpregovori niti besedice slovenske z bolnikom, o katerem le količkaj sluti, da bi mogel znati nemško. Izključeno pa je, da bi izpregovoril kako slovensko besedico z osebami, ki so uslužbene ali nameščene v deželni bolnišnici, in ravno tako izključno nemško občuje z onimi ženskami, ki se v bolnišnici uče za babice. Že to nekaj, posebno pa njegov vse prej kakor ljubeznjiv nastop napram bolnicam, obudi človeku, ki pride na ta oddelek, najsrčnejšo željo: le ven, zdrav ali bolan, samo da ne ostanem tu. Ne zdi se nam prav nič čudno, da se po tem velenemškem primariju potem tudi ravnajo strežnice, oziroma one ženske, ki se uče za babice, ter pitajo bolnice z neslanostmi kakor: „Bi gec majne geršaften?“ itd. Sploh pa te „učenke“! Deset, dvanajst se ti jih preriva okrog bolnice, vsaka svojo učno knjigo in zapiske v roki, vsaka hoče bolnico pretipavati, preiskavati, meriti in bogsigavedi kaj še vse. Kaka „dobrota“ je to za bolnico, ki n. pr. pričakuje težke operacije, kateri je mir nujno potreben, pa mora izpoznati, da ni prav nič drugega kakor nekak „versuchskaninchen“ za deset, dvanajst ali še več bodočih babic, katere se poleg tega še odlikujejo po svoji naravnost vnebovpijoči zarobljenosti. Mislimo vsaj, da so v deželni bolnišnici vsi bolniki, vse bolnice enakopravne, pa naj si bo bolnica s kmetov ali iz mesta, ubožna delavka ali gospa bogatinka, proti vsem je treba enake vljudnosti, prijaznosti, dobrohotnosti in — **dostojnosti.** Zato bi moral skrbeti vodja tega oddelka, plemeniti c. kr. profesor in dr. Valenta, ki sicer v zasebni praksi odklanja zdravljenje **„nižjih“** slojev, potem bi se na njegovem oddelku v deželni bolnišnici ne rabili taki **„veledostojni“** izrazi, kakor jih rabijo strežnice sedaj, da se razlega po celi napolnjeni sobani: **„Ali greste sr . ., ali greste se . .?“** Ob takem višku dostojnosti se ni čuditi, da bolnice žele le eno: le vun! Pri vsem tem pa ima g. primarij še prav posebno lepo navado, jemati bolnicam zaupanje do njihovih zdravnikov. Kaj naj si n. pr. misli bolnica o svojem zdravniku, ki ji je svetoval, da naj se gre zdravit v bolnišnico, ter jo zagotovil, da je radi nje že govoril z g. primarijem, ta g. primarij pa ji na njeno pojasnilo, da je prišla v bolnišnico po naročilu tega ali onega zdravnika, odurno odgovori: „Was kümmern mich die anderen Doktoren!“ Verjamemo, da vsi zdravniki niso tako kunštni, kakor je g. primarij c. kr. profesor in dr. Valenta pl. Marchthurn, in zato tudi verjamemo, da drugi zdravniki prav nič ne vedo in ne znajo, dasiravno so morda bili dalj kakor 14 mesecev na kliniki in so imeli opraviti tudi že z „mehurji“, in jih zato tudi ne obožujejo strežnice v bolnišnici, ki bi bile, kakor pravijo, srečne in zadovoljne, ako bi imele toliko v glavi, kakor ima g. profesor na koncu enega prsta. Da se vzlic tej učenosti primari-

---

Čudne misli so mu brnele po glavi, ena strašnejša od druge in nobena tolažilna.

Ko je pomislil na gospodarja, kateremu bi bilo treba plačati stanarino, ga je spreletela mrzla zona... Nenadoma ga je zagledal pred seboj: sladko se smehljajočega, debelušnega, kakor je bil, in tiste male, s tolščo zalite oči so se iskrile tako lisičje, da se je Andrej stresel ob misli, da bi bil tak človek dobrosrčen. Ali vendar. Prečesto je že videl, kako laskavo se je nasmehnilo njegovo tolsto, zaripljeno lice njegovi ženi Klotildi, slišal je, kako prijazno ji je govoril, in ko se je Andrej spomnil, da je še poleg tega udovec — se je zgrozil nad slutnjo, ki ga je objela. Pa pomiril se je zopet, saj da bi ga ne ljubila Klotilda, ta misel se mu je zdela blazna, dasi se je včasih res nasmihala gospodarju tako ljubko, da je že postajal Andrej bojazni nemiren.

„Klotilda, ti spiš?“ je zašepetal črez dolgo, ko je že postalo v sobi popolnoma svitlo in se je čulo že tudi iz ulice drdranje vozov. A Klotilda je spala, vsaj odzvala se ni in Andrej se je dvignil sam.

Ko se je oblačil, se je vsak hip ozrl na njo kot da jo hoče kaj prašati, a ona je ležala zavita v pernice mirno in lahno se smehljajoča.

„Odhajam Klotilda!“ je dejal glasno, ko se je opravil in bil pripravljen za na pot. Tedaj je razstrla trepalnice in videč, da ima že palico v rokah, je stegnila desnico, ki jo ji je on krepko stisnil.

„Z Bogom Klotilda! Dajbog, da ne idem zastonj, a ti ženka, bodi pridna, saj te imam vednar tako, tako rad! Glej, ako bi izgubil tebe, ne, potem bi ne iskal več take službe, ampak —“

Končal ni, ker beseda se mu je tresla, in naglo se je sklonil nad njo, jo poljubil v ustne in odhitel.

Zunaj je bilo jutro, veliko, božje jutro in vse mesto je bučalo: delavci so hiteli po svojem delu, vozovi so drdrali po potlakanih ulicah, samo v kaki veliki hiši, kjer ne stanujejo siromaki, ki morajo skrbeti za svoj vsakdanji kruh, so bile gardine še zastrte, da jih je poljubljalo solnce, ki je bilo čisto, kot da se je pravkar okopalo tam za gorami, od koder je izšlo v čistem studencu.

Andrej se ni ozrl ne na desno ne na levo, hitel je po ulici s pogledom uprtim v tla in pridirjal na kolodvor ves poten in zasopel.

Videl je pred seboj samo en cilj: dobiti zopet službo in rešiti sebe in mlado ženo propada — in misel na ta cilj je bila večja in bolj mogočna, ko vse mlado jutro...

Med tem pa je Klotilda premišljevala, ali bi se dvignila ali ne, kljub, da so se že motali solnčni žarki med prameni njenih las.

Slednjič se je odločila, se naglo opravila in ko je še skrbno uredila svoje bogate kite, je stopila še enkrat pred zrcalo in se nasmehnila. Takoj pa se ji je lice zresnilo, kot da se je spomnila, zakaj je stopila pred zrcalo, in skoro otožne poteze je zadobilo mahoma njeno lice.

Proti deseti uri je odhitela po stopnicah v prvo nadstropje, kjer je stanoval gospodar.

„Kaj bo dobrega, lepa gospa?“ se je preprijazno nasmehnil rdečeličen, dobrorejen gospod, sedeč udobno v fotelju.

„Prišla sem...“ je pričela Klotilda in povedala od konca do kraja težave, ki jima prete z možem, in pristavila naposled še ponižno prošnjo, katero izpolniti je bil rdečeličen gospod takoj pripravljen.

„In koliko rabite?“ je poprašal in jo prijel za roko.

Klotilda je povedala in gospod je odštel. Ko pa je hotela oditi, jo je prijel še tesneje za roko in pošepetal ljubeznjivo.

„Gospa, vi ste v zadregi — morda rabite še več?“

In njegovo lice se je bližalo njenemu, počasi in plaho... a vendar v tolikem ognju, da je Klotilda vsa vzdrhtela, ko jo je prvič poljubil... — — —

Zvečer se je vrnil Andrej z veselo vestjo, da je dobil službo, a Klotilda se je ozrla vanj s solzoznimi očmi.

„Kaj ti je Klotilda! Službo imam, boljšo kot je bila ta, a tvoje oči so rosne!“

„Oj, kako sem bila slaba“, je zavzdihnila, a Andrej je razumel vse in zato je ostal sredi sobe bled in nem...

jevi dogajajo slučaji skrajno nemarne postrežbe, da mora n. pr. bolnica, ki je prestala isti dan nevarno operacijo (umetni splav), sama po cele pol ure presedeti na nočni posodi, ne da bi se kaka strežnica pobrigala zanjo, da je treba šele zvoniti, predno pride katera odkod, to pač kaže, da konci primarijevih prstov ne izžarivajo ravno preveč „sreče in zadovoljnosti". — Glede hrane na tem oddelku naj pripomnimo, da je pod vsako kritiko. Juha — „boljša" — se ne razločuje dosti od osoljenega kropa, kaka mora potem šele biti „navadna". Pač pa je „najboljša" juha, katero pa menda bolnica dobi le tedaj, ako „boljše" ne more, prav dobra. Pečenka se dobi tudi, seveda — „špitalska", kakor juha, bolj kuhana kakor pečena, ali trgati jo moraš z zobmi, ker vilic in noža ne dobiš. Vse se ti daje v oni pristni „špitalski" kositreni posodi, ki napravi jed še neokusnejšo. Tako je torej na oddelku velikega Nemca c. kr. profesorja in primarija dr. Valente pl. Marchthurn. Deželni odbor naj bi si tupatam nenapovedano nekoliko ogledal te razmere in bo našel, da smo še premalo povedali. Dobro bi bilo to in tudi koristno! „Slovenski Narod" bo — upamo — ponatisnil tudi ta naš sestavek, ker tako sveto zagotavlja, da ne bo puščal te zadeve iz pogleda. Glede „Narodovih" „smrdokaver" pa pripomnimo le toliko, da je že zadnji čas, da se iz deželnih dobrodelnih zavodov izmeče blato, katero so vanje nametale razne liberalne smrdokavre!

Lepe razmere. Pod tem naslovom smo v zadnji številki našega lista priobčili vest, da so vsi sekundariji deželne bolnišnice vložili na deželni odbor vlogo, s katero odpovedujejo službo v deželni bolnišnici s 1. julijem t. l. in sicer zaradi neznosnosti kolega dr. Fridricha. Na prošnjo dr. Fridricha smo se informirali na najkompententnejšem mestu in tu smo izvedeli, da se je taka vloga v resnici vložila, da pa so v zadnjem času vlagatelji to vlogo umaknili. V stvar samo, obrazložitev vloge, se nismo spuščali, temveč smo le registrirali suho dejstvo, da se je taka in taka vloga vložila, kakor registriramo tudi sedaj dejstvo, da se je umaknila. O stvari sami bo razpravljala v najkrajšem času kompetentna oblast, in to je deželni odbor.

Žegnanje v Trnovem. V nedeljo, dne 28. junija, se je praznovalo v Trnovem žegnanje. Pri cerkveni slavnosti je bil navzoč tudi ljubljanski župan Hribar, ki je za ta čas odložil ves svoj liberalizem ter naenkrat postal velik „klerikalec". Dal se je pokaditi s kadilom in tudi zelo spoštljivo poljubil svetniške svetinje. In ker je bil dopoldne pri veliki maši, je smel priti popoldne tudi na bob in trdo ocvrtnino, seveda k Steinerju. Vedoč, da za Opekarsko cesto z njenim šodrom in prahom ne paše prav dobro kočija z gumastimi kolesi, se je pripeljal v taki, ki ropota. Ostal je precej časa, tako da se je „Ljubljanski Zvon", ki je imel na vrtu „Narodnega doma" svojo veselico, že v resnici bal, da bo odzvonil brez župana. V Trnovem je bilo ta dan prav živahno. Posebej pa moramo pohvaliti g. gostilničarja Kotnika, ki je prav dobro poskrbel zato, da se je mnogobrojno občinstvo, ki ne čuti potrebe po liberalnih veselicah, pri njem prav imenitno zabavalo ob dobri jedi in pijači, pa tudi ob jeznih obrazih onih ljudi, ki mislijo, da imajo edini patent za prirejanje ljudskih zabav. Gostilno g. Kotnika prav toplo priporočamo občinstvu, ki ne namerava napravljati večjih izletov.

Slovenska krajevna imena so bila že od nekdaj našim narodnim nasprotnikom trn v peti in ponemčevali so jih in jih še ponemčujejo z neko posebno navdušenostjo. Kake kozle tupatam pri tej fabrikaciji nemških imen ustrele ti ponemčevalci, kažejo razne spakedranke kakor n. pr. na Kranjskem „Schweinsbüchel" za Sinjo gorico, ali na Koroškem „Eberstein" za Svinec, „Saualpe" za Svinško planino. Pri vseh teh „Kahlkogelnih" in „Hahnkogelnih" in drugih enakih mora nehote misliti človek na starega „Brenceljna" z njegovim nasvetom nemškega imena za Rakek pri Cerknici — Krebslein bei Krepierdorf. Da se pa najde takih velikanskih kozlov celo v najnovejšem generalnem zemljevidu, kakor nam je znan tak slučaj na Kranjskem, pa presega že vse meje. Tu namreč beremo sledečo budalost: „Grosslupp" je nemško ime za naše **Grosuplje,** in človek bi mislil, da bo našel to slovensko ime poleg nemškega, ali temu ni tako. Tu se namreč bere res učenosti kakega nemškega korporala primerna spakedranka **Velike Uplje.** I seveda: „Gross" je „Velike" in „Lupp" so pa „Uplje" in tako je potem popolnoma umljivo, da živ krst v Grosupljah ne bo vedel povedati vojaku, ki bo prašal po Velikih Upljah. Grosuplje je vendar važna železniška postaja, tem važnejša pa še v vojaškem pogledu, in če se tu delajo taki kozli, kakšni morajo biti šele drugje! Na take zemljevide se res lahko človek zanese!

„Slavnost kranjske dežele". Pod tem naslovom priredi pevsko društvo „Ljubljana" v vseh prostorih hotela „Union" veliko ljudsko veselico, na kateri bo videti vse narodne noše iz dunajskega slavnostnega sprevoda. Natančnejše podatke bomo priobčili pravočasno.

Bled. Na sv. Petra dan je nastal v vasi Grad ogenj, ki se je vsled silne suše in močnega vetra kar naenkrat razširil čez celo vas ter v pol ure uničil 35 hišnih številk s skoraj vsemi poslopji. Goreti je začelo pri p. d. Kajževcu, zažgali pa so otroci. Požar se je razširil tako hitro, da ni bilo mogoče rešiti skoraj prav ničesar. Največja sreča je še bila, da ogenj ni zahteval človeških žrtev. Med zgorelimi hišami so štiri trgovine in dve gostilni. Velika nevarnost je bila, da se ne vname tudi cerkev, kar se je pa vendar posrečilo ubraniti. Požarnih bramb je prispelo od vseh krajev. Iz Ljubljane je prišlo tudi vojaštvo, ki je neumorno pomagalo gasiti in reševati. Vsa čast pa se mora priznati našim letoviščnikom, ki so z vsemi svojimi močmi in čudovito vztrajnostjo pomagali prinašati vodo, gonili brizgalne itd. Tu ni bilo nobene razlike: imenitni gospodje, visoke gospe in gospodične, vse je delalo. Pogorelci so v veliki bedi, ker jim je pogorelo prav vse. Ni obleke, ne živeža, zgorelo je vse orodje. Spravljati bi bilo sedaj treba poljske pridelke, a jih nimajo s čim. Sestavil se je pomožni odbor, ki nabira prispevke za pogorelce. Gospe, ki so pri nas na letovišču, so ustanovile v starem župnišču ljudsko kuhinjo, kjer velik del pogorelcev, posebno ubožnejših, dobiva hrano. Čast in hvala požrtvovalnim dobrotnicam. Vsekako bo treba izdatne podpore, da se zopet nanovo pozida, kar je pogorelo, kajti škode je okrog 500.000 K, dočim pa zavarovalnina iznaša komaj 120.000 K. V imenu ubogih pogorelcev prosimo toraj, da kolikor mogoče pomagajo z vsakojakimi podporami zmanjšati to veliko nesrečo.

Slavnost na Vrhniki, katera se je praznovala na dan sv. Petra in Pavla, je bila povod, da je spustil znani vrhniški dopisnik v „Slov. Narodu" v sredo in soboto celo kopico nesramnosti na udeležnike te slavnosti. Obisk je bil temu „Narodnemu" lažnjivcu samo „srednji". Ne vem, kako bi ta resnicoljubni možakar potem imenoval n. pr. obisk pri slavnosti „Ljubljanskega Zvona", oni obhod po mestu s petimi zastavami, obhod, katerega se je udeležilo poleg „Lj. Z." komaj 200 oseb z godbo vred, kako oni „banket", ki je sameval v veliki dvorani ljubljanskega Narodnega doma, da si ga komaj našel. Pri nas na Vrhniki je bilo 21 društev s 14 zastavami, pri veselici pa udeležba taka, da ni bilo mogoče dobiti prostora. V Ljubljani pri podoknici žvižg in „pereat", pri nas pa velikansko navdušenje. To je pač razlika, ki mora nehote obuditi pri naših nasprotnikih ono zavist, ki govori iz „Naroda". Naravnost v nebo kričeča nesramnost „Narodovega" dopisnika pa se kaže v trditvi, da so bili na Vrhniki „poleg vsakovrstnih duhovnikov zbrani sami neinteligentni ljudje". To naj si dobro zapomnijo vse množice udeležnikov in naj tudi izvajajo posledice. Vrhniško liberalstvo bo kmalu izpoznalo našo inteligentnost, ako mu postavimo jasli nekoliko višje. In to se bo zgodilo, pa tudi z vso doslednostjo. Potem naj le še mečejo okrog sebe z „barabami" in drugimi enakimi psovkami; jih bo kmalu minilo. Nesramno je lagal tudi ta liberalni lažnjivec o dogodkih na kolodvoru. O da, razburjena je bila res množica, a to po vsej pravici, kajti ako se na glavnih progah sme zakasniti vlak v takem slučaju ne za ubogih pet minut, temveč za četrt, za pol ure, je to popolnoma umljivo na taki „svetovni" progi, kakor je vrhniška, posebno pa, če je ljudstvo pri vlaku, hoče vstopiti, a ga železniški uslužbenci odrivajo od vlaka. Nihče ni psoval, nihče ni pljuval na načelnika, orožništvo ni nič posredovalo, in če „Narodov" dopisnik grozi s sodno preiskavo, nas to prav veseli, kajti tu se bo potem vsaj dokazalo, kako se na višje ukaze šikanira po južni železnici plačujoče občinstvo.

Novo tiskovno društvo se snuje, kakor čujemo, za Gorenjsko. Društvo namerava izdajati poljuden list kot glasilo kmečkih zvez.

Hranilnica in posojilnica v Kranju je imela v prvi polovici leta 1 milijon kron prometa. To je za prvo poslovno leto gotovo jako veliko.

V Kranju imajo nekateri posestniki radi suše na poljih in travnikih veliko škodo. Zato pričakujemo, da se bo tudi kranjsko županstvo pridružilo pri prizadevanju za podporo drugim županstvom kranjskega okraja.

Postajica v Struževem pri Kranju ob novi tržiški železnici bi ne bila pripravna samo za vaščane, ampak tudi za Kranjce sploh in zlasti še za izletnike. Zato je obžalovati, da kranjski občinski odbor v tem oziru ni storil odločnejših korakov. Sedaj bi se bila postajica prav lahko dosegla, pozneje pa bo treba več truda in bo več stroškov. Smo pač grozno počasni!

V Kranjskem „špitalu" vladajo glede snage take razmere, da je res žalostno. Morda današnja notica vzpodbode zdravstveno oblast, da si vzame nekaj trenotkov časa in si ogleda dotične prav „naravne" razmere, kajti sicer bi morali prihodnjič z ozirom na sosede govoriti jasneje.

Matura v Kranju je bila prav srečna. Izmed 20 maturantov jih ima 6 odliko, 13 je navadno zrelih in 1 je propadel za pol leta. So pa ti-le: Basaj Jos. iz Suhe (z odliko), Bernik Anton iz Bodovelj (z odliko), Česen Karol iz Kranja, Černe B. z Grma, Gosar Janez iz Škofje Loke, Jež Franc iz Vipave (z odliko), Klemenčič Pavel s Trate, Kordan D. iz Kranjske gore, Globočnik Edvard iz Kranja, Matjašič M. iz Kranjske gore, Megušar Anton iz Selc, Mohorič Jakob z Njivice (z odliko), Perne Janez s Trstenika (z odliko), Ražem I. iz Bazovice, Sajovic Janez iz Olševka (z odliko) Starovašnik V. iz Kranja, Tavčar Matevž in Tomaž od sv. Lenarta, Urbanc Franc iz Zaloga.

Na železnici Kranj—Tržič je vpeljan sledeči vozni red: iz Kranja odhajajo vlaki ob 8·05 zj., 12·37 pop., 4·47 pop. in 8·32 zvečer ter prihajajo v Tržič ob 8·53, 1·25, 5·35 in 9·20. Iz Tržiča pa odhajajo ob 5·20 zj., 9·18 dop., 2·15 pop. in 7·00 zv., v Kranj pa prihajajo ob 6·02, 10·00, 2·57 in 7·42. Izletniki in turistje bodo gotovo pogrešali vlaka, ki bi imel vsaj ob nedeljah in praznikih zvezo z zadnjim večernim vlakom v Ljubljano in Trbiž.

V Kranju je kupil hišo, kjer je bila trgovina pokojnega Iv. Majdiča, g. Omersa ml.

Kranjski abiturijentje prirede v nedeljo zvečer odhodnico s koncertom na vrtu P. Mayrjeve gostilnice.

Na kranjski gimnaziji so učni vspehi koncem šolskega leta prav dobri, ker ima izmed 302 dijakov jih 38 (12·6 %) odliko, 191 (63·2) prvi red, 49 (16·2 %) ponavljalni izpit in samo 23 (7·6 %) jih je z drugim ali tretjim redom popolnoma propadlo. — Letno poročilo prinaša na prvem mestu zanimivo in temeljito razpravo g. Grafenauerja o zgodovini novejšega našega slovstva, ki se bo nadaljevala v prihodnjih letih. — Podpor je prejelo dijaštvo precej, ker je n. pr. dijaška kuhinja izdala za hrano 59 dijakom 4665 K 62 h, podporna zaloga 475 K 85 h in v dijaškem konviktu jih je pa bilo 15, nekateri od teh zastonj.

Iz Novega mesta. Matura na naši gimnaziji se je končala s prav dobrim uspehom. Priglasilo se je 22 maturantov. Od teh so napravili izpit z odliko štirje in sicer Anton Debeljak, Jos. Kapsch, Franc Rueh in Fr. Zavernik, 17 je bilo spoznanih zrelih, eden pa je padel na 6 mesecev. Šolsko leto se je zaključilo na gimnaziji in obeh ljudskih šolah v soboto, dne 4. t. m.

Suša. Kakor drugod, imamo tudi pri nas v Novem mestu in okolici hudo sušo ter šele zdaj znamo ceniti naš vodovod, ki je prava dobrota za naše mesto, le žal, da nekateri prav po nepotrebnem zlorabljajo to dobroto. Sicer se ni bati, da bi studenec opešal, ali stroški pa vendarle rastejo, ker mora črepalnica v Stopicah neprenehoma delati. Resnica je, da se ob taki suši porabi mnogo več vode, kakor pa v navadnih razmerah, a tako razkošno tratiti vodo, kakor to delajo nekateri na račun skupnih stroškov, je pa vendar preveč. Ni dovolj namreč, da se škrope vrtovi, nekateri celo škrope drevesa. Vsakako bi bilo potrebno, stvar urediti tako, da naj tisti, ki več vode porabi tudi zato več plača, in tam, kjer gre veliko vode, naj bi se napravile ure, ki natančno kažejo, koliko vode se je porabilo, da se jo potem tudi primerno plača, ne pa skupnih stroškov navali drugim na hrbet, ki primeroma mnogo manj vode porabijo, plačajo pa ravno toliko, ali pa več, kakor pa oni.

Iz Postojne. Št. 52. Čislanemu uredništvu „Slovenskega Meščana" v Ljubljani. Z ozirom na § 19 tiskovnega zakona z dne 17. dec. 1862 in glede na dopis iz Postojne v Vašem zadnjem listu prosimo, da resnici na ljubo objavite v prihodnji številki Vašega lista na istem mestu nastopni popravek: Ni res, da se dela s prizidkom okrožne bolnice novo napako; res pa je, da bodo doseženi s prizidkom vsi oni prostori, katere zahteva c. kr. deželna vlada kranjska, še predno podeli okrožni bolnici pravico javnosti, v smislu svoječasnega sklepa deželnega zbora kranjskega. Ni res, da oddaja stavbenih del za razširjanje okrožne bolnice v Postojni ni bila nikjer razpisana, marveč je res, da so bili dotični razglasi objavljeni letos kot inserati v „Slov. Narodu" št. 39, v „Slovencu" št. 38 in v „Notranjcu" št. 7 in 8. Res je tudi, da se je na podlagi teh razglasov delo oddalo edinemu ponudniku g. stavbinskemu mojstru Rusjanu in sicer po proračunjenih enotnih cenah. Ni res, da bo morala bolnico dežela prevzeti; res je pa, da ostane bolnica tudi še potem last zdravstvenega okrožja, ko dobi pravico javnosti. Tudi ni res, da prostor za bolnico ni ugoden; res je pa, da so dotično stavbišče določile edino kompetentne sanitarne oblasti in da je vse načrte odobrila c. kr. deželna vlada in deželni zdravstveni svet. Zastop zdravstvenega okrožja v Postojni, dne 3. julija 1908. Načelnik: Fr. Arko.

Tržiška železnica je dograjena in je otvoritev danes, dne 5. julija, ravno na dan sv. Cirila in Metoda. Nemce že to boli, ker sta ta dva svetnika slovanska, zato so nameravali predrugačiti otvoritev. Pa ne samo

to. Imajo tudi, kakor je znano, neki strah, da ne bi Slovenci skupno nastopili proti njim in tako pokazali, da je tukaj gospodar Slovan in tudi zemlja slovanska. Ravno zato pa naj se pozdravi nova železnica s krepki živijo!!! Na zdar!!!

Telovadni odsek društva sv. Jožefa v Tržiču je napravil izlet čez Brezje v Radovljico k svojim bratom, da se tam pomenijo o skupnem nastopu, katerega prirede v kratkem. In res, z radostnim srcem so jih pozdravili radovljiški bratje, kakor tudi gostilničar Bastel z dobro postrežbo. Želimo tem čvrstim fantom, da se večkrat pokažejo v lepi naravi, kjer se duh in telo krepi. Na zdar!

Draginja v Novem mestu. Naši mesarji nikakor nočejo z mesnimi cenami navzdol, dasiravno pada cena živine od dneva do dneva in je pričakovati, da bode še bolj padla. Pomisliti je namreč treba, da bo kmet vsled dolgotrajne suše pridelal komaj polovico toliko krme, kolikor bi jo v resnici rabil, in da zato prodaja živino, katere ne more prerediti. Pretekli teden je bil v Kandiji sejem, na katerega se je prignalo okrog 800 glav goveje živine in okrog 300 prašičev. Pri goveji živini ni bilo dosti kupčije, pač pa pri prašičih. Pri obojem pa so cene zelo padle. Goveja živina se je prodajala po 50 do 60 vinarjev kilogram žive teže. V Novem mestu se dobe voli po 50 do 64 vinarjev, teleta pa po 60 do 68 vin. kilogram žive teže, vzlic temu pa imajo mesarji še vedno enake visoke cene in sicer za goveje meso po 1·20 do 1·80 K, telečje pa po 1·40 do 1·60 K kilogram. Meščanstvo je ogorčeno vsled tega izkoriščevanja in gotovo po vsej pravici zahteva, da se mesne cene uravnajo po živinskih cenah. Naj ima mesar svoj pošteni zaslužek, ali vse, kar je prav!

Iz Kamnika. Omenjeno delo je vodil gospodarski odsek. Načelnik mu je bil po letih najstarejši član, ker to je nekaka tradicija mestnih, ali bolje rečeno liberalnih odborov. Ker so pristaši S. L. S. povsod pridno in vsled tolerance načelnika tudi uspešno sodelovali, zato je bilo treba prononsiranim liberalcem iznajti način, kako bi svojo absolutno moč in zmožnost pokazali. V javnih delih kazal je Janko Koschir svojo absolutno zmožnost pod zaščito odsekovega načelnika in mestnega delovodje. Drznosti je imel toliko, da je šel pred hišo drugega odsekovega člana preurejat delo, katero je isti odredil. Referati so bili vedno v roki protežirancev in pri sestavi dnevnega reda za občinske seje se je preziralo vedno interese in vloge S. L. S. Pristranost in impertinenca je dosegla svoj višek, ko je župan v zadevi korporacijskih volitev popolnoma prezrl sklep občinskega odbora, da je izpolnil želje svoje stranke. Pri takih razmerah seveda niso mogli pristaši S. L. S. sodelovati in so zato odklonili svoje mandate v odsekih. Nekaterim zagrizenim liberalcem se je to dopadlo, češ, sedaj smo sami med seboj; drugi pa so, bodisi v zavesti svoje nezmožnosti, bodisi za koristi(?!) občine glasovali semtertja s pristaši S. L. S. Da izbrišejo zadnji znak gospodarske sloge v občinskem odboru, navadili so kolovodje svoj duševni proletarijat na mimične znake, po katerih naj isti spoznajo voljo svojih „višjih". Tako n. pr. je imelo svoj pomen premikanje naočnikov, premikanje s stolom, miganje z ušesi itd. Kljub temu so se pripetili zanimivi slučaji, ki pa so bili mučni za uprizoritelje. Največjemu liberalnemu optimistu Močniku se je ob teh pogledih nehote glava majala. (Dalje sledi).

Ženski vestnik.

O spoštovanju do žene.

Kadar se gre za ženske pravice, ki jih zahteva moderno žensko gibanje, tedaj se moški kaj radi sklicujejo na „žensko dostojanstvo", pred katerim neki imajo tako veliko spoštovanje, da ni za povedati, in katerega hočejo pred modernimi amaconkami zvesto braniti do zadnje kaplje krvi... Tako je zatrdil pred kratkim tudi ogrski notranji minister Andrassy, ki iz samega spoštovanja do žene noče ničesar slišati o volilni pravici za ženske, katera pravica se sicer odreka le mladoletnim, umobolnim in pa — lumpom. Malo čudno se človeku zdi to spoštovanje, ako prav premisli! Pa to je ravno: ženska n e s m e misliti, ona mora samo čutiti, notabene — t i h o čutiti, in ta čut mora biti udana pokorščina! Samo to je spodobno za žensko; vse drugo omadežuje njeno dostojanstvo, uniči v njej ono skrivnostno „das ewig Weibliche" in jo tako stori nevredno moškega spoštovanja. Dosihdob se je žensko vedno vzgajalo v tem duhu in se jo kar brez izjeme vzgaja še danes. Dragoceno moško spoštovanje bi torej moralo biti še v vsem svojem cvetu. Pojdimo tedaj in oglejmo si ta cvet, da ob njegovi lepoti spoznamo vso veliko ničevost naših modernih idej, se skesamo in izpreobrnemo!

Toda — lahko je reči: pojdimo! Drugo vprašanje pa je: kod in kamo do cilja! Ali morda veste vi, kje cvete in se razvija ta dragocen cvet, cvet spoštovanja do ženske? Ne veste? — no, jaz tudi ne. Ne ostane torej drugega nego iskanje.

Mislim, da je najbolje, da pogledamo pred vsem v d r u ž i n o. Tu najdemo moškega kot soproga, sina in brata ter odnosne ženske: tu mora pač biti tudi spoštovanje do ženske. Toda, naj gledam kolikor hočem — jaz ga ne opazim. Če je mož posebno ljubezniv človek in se imata z ženo rada, — no, potem se ženi ne godi prehudo v hiši. Seveda pa je ona vseeno le podložnica v hiši, na kar ne sme nikoli pozabiti. Mož je neomejen vladar nad njo v gospodarskem in vsakem drugem oziru. Da, celo pri otrocih ona nima nič odločevati, marveč le mož, in ako on umrje, postavi se otrokom drugega očeta t. j. varuha, ki ima odslej moč nad otroci: mati pa — toliko opevana mati — nima druge pravice do njih, nego da živi z njimi skupaj in jim streže. — Kaj pa naj rečem o „spoštovanju", ki ga vživa žena pri grobem, surovem možu, pijancu itd. — brez ozira na poniževalno pravno stališče! Nočem slikati tega, a toliko lahko rečem, da toliko zaničevanja, poniževanja in zapostavljanja niso nekdaj prestajali niti sužnji.

Kot ilustracijo k temu odstavku naj navedem, da je specijelno med Jugoslovani ponekod še danes v navadi, da se kmet preje oprosti, predno izpregovori o svoji ženi, kakor če govori o prešičih ali oslih, n. pr.: „Da ne zamerite, — moj osel..., moj prasec..., moja žena..." Baš ondi je še zadnji rod zahteval od žene, da je „vikala" svojega moža od trenotka, ko je stopila ž njim izpred poročnega oltarja. Nasproti tujemu človeku pa žena še danes nazivlje svojega moža le za „gospodarja".

Kaj pa sin in mati? Tu, kaj ne da, ne bo mogoče utajiti sinovega spoštovanja do matere, — izključivši seveda vse „slabe" sinove, ki so le izjema. Res je. Spoštovanje in ljubezen do matere — to moški visoko drže. Toda to spoštovanje je separatistiško, rekli bi egoistično; pozna le lastno mater, m a t e r ravno in ne žensko samo na sebi. Tega spoštovanja se moremo toliko manj veseliti, ker iz njegove slepe enostranosti in samoljubja poteče mnogokrat zaničevanje in sovraštvo do žene-soproge. Saj pač vsak izmed nas ve za nekoliko takih slučajev. Splošno je tudi v veljavi načelo, da je mati prva za sinom in žena še-le druga, kajti mater da se ima samo eno, a žen — kolikor se hoče!... Kje je tu spoštovanje pred ž e n s k o?

Razmerje med brati in sestrami tudi ni zasnovano na tem spoštovanju. Sinovi imajo vedno prednost v družini, oni so poleg očeta samo po sebi gospodarji nad svojimi sestrami, pa naj so tudi po letih in inteligenci mlajši od njih. Seveda tudi pri delitvi premoženja pripade glavni del sinovom; ponekod pa (n. pr. v Istri) dekleta ne dobe niti „dolžnega deleža" — vse premoženje se razdeli med sinove. Hčeram se v najboljšem slučaju kaj malega prispeva k „bali", a se jim potem za doto vračuni tudi vse ono, kar so si same prislužile bodisi s prekupčevanjem, pranjem ali kako drugače. Zato ni čuda, da se ondi dekleta ogibajo dela v domači hiši ali na domačem polju ter si skušajo kaj prislužiti na gornji način in potem prisluženo tudi — prikriti.

S tem smo prišli na konec našemu iskanju v družini, in kakor vidite, spoštovanja do ženske tu nismo našli. Poglejmo sedaj v široko javnost!

Ustavimo se najprvo pri z a k o n o d a j s t v u; tu vidimo, da se z žensko v obče postopa kot z varovanci t. j. kot z otroci, slaboumnimi in zapravljivci oziroma kot z zločinci. Š o l e so urejene tako, da dekleta v njih ja ne pridejo do svojega samostojnega mišljenja in spoznanja, marveč se jim nudi le toliko znanja, kolikor je to moškim ljubo, namreč le toliko, da se morejo z njim nekoliko nalepotičiti — za moške seveda. V s l u ž b e se jih dopušča le najslabše, ker je „neženskо" in nespodobno, da bi ženska dobila službo, v kateri se za majhno delo dobi veliko plačilo; „žensko" in spodobno je, kaj pa da, nositi malto in opeko. Popolnoma neumestno je tudi, zahtevati za delo, ki ga je izvršila ženska, jednako plačilo kakor ga za isto delo dobi moški. — T i s k nam nudi dan na dan zabavnih dovtipov, duhovitih podsmehov in dostojanstvene prezirljivosti o ženskem spolu. V d r u ž a b n o s t i so seveda v veljavi in prometu isti nazori. S p o š t o v a n j a do ženske ne najdemo tudi tu nikjer.

En spomenik pa je javnost vendar postavila ženski, ki se grozeče dviga nad človeštvom: spomenik njene sramote, njenega suženjstva! Kdo se z grozo ne obrne od njega? —

Ničesar torej, sestre, nimamo izgubiti v borbi za osvobojenje, vse pa pridobiti. Še ono edino dobro, ki je je tradicija zagotavljala ženski: zavetje v domači hiši, še ono so nam vzele gospodarske razmere že pred desetletji.

Z a nami torej ni nikake rešitve, p r e d nami so naši cilji!

Ženski medicinski študij v Londonu. Angleške visoke šole imajo medicinske fakultete ter se smatra ondi medicinske študije za privatno stvar. Za zdravniško izobrazbo je poskrbljeno v privatnih zavodih, takozvanih „Colleges", za katere pa mora vlada potrditi učni načrt. V ostalem se vlada ne briga dalje za te zavode; le zrelostno izkušnjo morajo gojenci položiti pred postavno državno komisijo. Tak privaten medicinski „College" za ženske (Medical College for Women) je bil v Londonu ustanovljen leta 1875; od tedaj stalno napreduje, toliko glede števila gojenk, kakor tudi glede notranjega razvitka. Dr. med. Frančiška Tiburtius poroča o tem zavodu tako-le: Za vsprejem je potrebna starost dovršenih 17 let; tudi je treba položiti vsprejemno izkušnjo, ako se aplikandinja ne more izkazati z odhodnim izpričevalom kake višje šole; dotične šole so v sporedu zavoda imenoma navedene. Zahteve vsprejemne izkušnje niso posebno visoke; poleg začetnih vednosti v matematiki, geometriji in algebri se zahteva nekoliko ustmenih prestav iz latinščine v angleščino. Grščino se lahko nadomesti s kakim novejšim jezikom. Pouk traja 5 let, od katerih je prvo poldrugo leto v prvi vrsti posvečeno splošnim naravoznanskim in modroslovnim študijam, kar Angež skuplja pod imenom „Science". Končni vspeh sedanjega študija v kolegu je skozi in skozi vreden priznanja, čeprav se teoretični strani morda posvečuje malo manj časa, nego pri nas (v Nemčiji). Seveda je tudi tu ravno tako, kakor pri nas: od individua je odvisno, ako znanje ostane živo in postane duševna last; v vseh deželah je ljudi — možkih in žensk — ki tudi v znanstvenih poklicih ostanejo rokodelci. Zavod stoji blizu starega mesta (City) in blizu obeh bolnišnic, ki služita gojenkam za klinični pouk: Royal free Hospital in New England Hospital for Women. Zavod zadostuje vsem zahtevam medicinske šole, čeprav je priprosto opremljen. Prostori za predavanje, kemični in fizijologični laboratoriji, oddelek za x-žarke, vse je primerno urejeno, zračno in svitlo. Pod streho se nahaja 16 malih sob, ki se oddajejo gojenkam proti mali odškodnini. Kosilo jim poceni preskrbi vratarica, zajutrek in večerjo pa si na špiritu skuhajo same. Za te sobice se študentke kar trgajo. V pritličju je velika zborovalna dvorana, ugodno in ukusno opravljena, z glasovirom in omarami za knjige. Dvorana je vedno na razpolago v počitek in razvedrilo vsem gojenkam, tudi onim, ki stanujejo izven zavoda. Tu prirede študentke večkrat zabave, predavanja, predstave i. t. d., h katerim povabijo sorodnike in prijatelje. Študentk ne nadzira običajna „matrona", marveč si same iz svoje srede izvolijo odbor, ki zastopa zadeve študentovske korporacije na zunaj, eventuelno tudi nasproti učnim močem, ter skrbi ob enem za red na znotraj; kajti ta odbor razsoja o vseh prestopkih udov. — Stroški študija v zavodu znašajo prvo leto za predavanja tehnične tečaje, učne potrebščine, laboratorij, približno 150 funtov šterlingov t. j. 3300 kron; v naslednjih letih so stroški nekaj manjši. Izpraševalni komisiji (koncem študij) je treba plačati 30 funtov šterlingov. Za revnejše študenke je z ustanovami dobro preskrbljeno; nekatere teh ustanov se podeljuje na pridne študenke brez vseh posebnih pogojev, drugi ustanovitelji — n. pr. misijonske družbe — pa določajo, da mora prejemalka daljši ali krajši čas služiti v misijonu v Indiji ali drugih kolonijah. — Učne moči v zavodu so možki in ženske v enakem številu.

Higijena srca je jako važna stvar zlasti za matere, ki mnogo lažje zadoste svoji nalogi, ako imajo krepko, utrjeno srce. Na to naj se misli že pri telesni vzgoji deklic; navaja naj se jih k telovadbi, plavanju in drugim telesnim vajam, ki utrdijo in okrepe srce. Važno je tudi pogosto umivanje kože in kopanje. Prvi pogoj za pravilno delovanje srca pa je — ohlapna obleka. Proč s steznikom!

Dedičnost. Znanost je nepobitno dokazala, da se duševne in telesne lastnosti podedujejo od staršev na otroke. In sicer dobre in slabe lastnosti. N. pr. otroci inteligentnih, talentiranih staršev dobe kot doto takoj pri rojstvu mnogo duševnih zmožnosti, med tem ko otroci duševno zaostalih roditeljev stopijo v svet praznih rok — kot duševni berači. Ravno tako se podeduje telesna moč in zdravje, pa tudi slabotnost in nagnenje k isti bolezni, na kateri so trpeli starši. Tako so starši že pred rojstvom otroka njegovi največji dobrotniki ali pa njegovi najhujši sovrašniki. Na to bi se moralo ljudi o vsaki priliki opozarjati.

Močnate jedi so jako redilne, zlasti ker se jih pripravlja z jajci, sladkorjem, mlekom, surovim maslom, sadjem i. dr. Zato naj bi, če le mogoče, vsak dan bile na jedilnem listu, in če bi tudi imele izpodriniti po eno mesno jed. Glavni vzrok, da se močnatih jedi v obče tako malo in redkokrat vživa, je iskati pač v okolnosti, da gospodinje in kuharice premalo pazijo nato, da bi vsaka močnata jed bila skozi in skozi dobro prepečena ali prekuhana. To pa je glavna stvar, kajti z nobeno jedjo si človek tako zelo ne pokvari želodca, nego z napol surovo močnato jedjo. Potem seveda ljudje lahko trdijo, da so jim močnate jedi pretežke in škodljive.

Boljše je, da se gibanica in vsaktera druga močnata jed makari nekoliko ožge, samo da je za gotovo popolnoma prepečena ali prekuhana.

Neprijeten duh po mleku, ki nam je prekipelo, se jako omili, ako na dotično mesto potresemo soli, ali pa je operemo s kisom.

Okna se najlepše pomije na sledeči način: Najprvo naj se steklo dobro odrgne s suho cunjo; potem se namoči gobo v razredčenem špiritu ali salmijakovcu ter se z njo gre preko stekla. Nemudoma za tem se steklo zdrgne s suho čisto cunjo in nazadnje še z usnjem.

Ustanovljeno 1842. Telefon štev. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža. Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna: Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela „Union“.

Delavnica: Igriške ulice 6 Ljubljana.

52—6

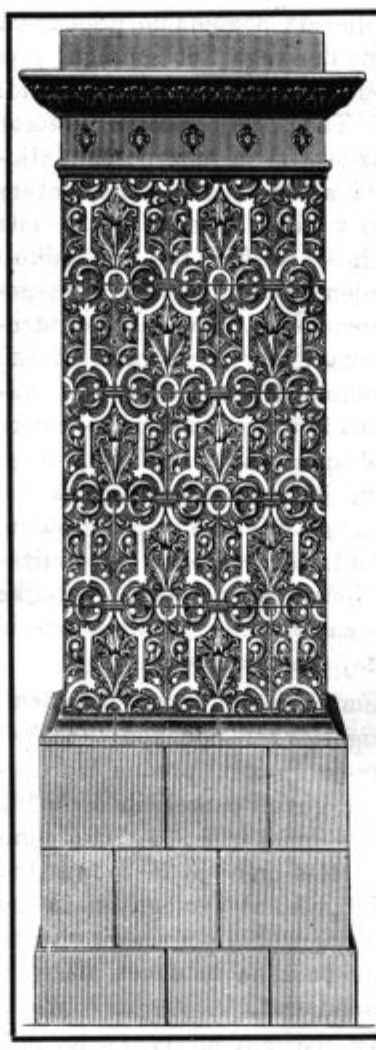

Prva dolenjska izdelovalnica lončenih peči in štedilnikov

J. V. APPE

v Kandiji pri Novem mestu

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu svojo izdelovalnico in zalogo 15—4

lončenih peči od preprostih do najfinejših

iz bele ilovice, različnih barv.

Ilovica je na c. kr. tehničnem obrtnem muzeju na Dunaju preiskana in priznana kot najtrpežnejša ob vsaki premembi ognja, tako da lahko tekmuje z vsemi enakimi izdelki kranjske dežele v trpežnosti.

Spričevala so na razpolago. Za izdelke se jamči.

Postavljanje in popravila se izvršujejo točno in solidno po kolikor možno nizkih cenah.

Ivan Kregar

pasar in izdelovatelj cerkvenega orodja in posode

se priporoča veleč. cerkvenim predstojništvom in slavnemu občinstvu v obilna naročila vseh v njegovo stroko spadajočih del, katera izvršuje najtočnejše in najsolidnejše. Prevzema tudi popravila.

Delavnica v lastni hiši v Ljubljani, Elizabetna cesta.

Ravnokar došle **krasne kravate, najnovejše bluze, fina vrhnja in spodnja krila**

priporoča po znano nizkih cenah tvrdka

A. Vivod-Mozetič

v Ljubljani, Stari trg št. 21.

Modna trgovina ter salon za damske klobuke.

Filijalka v Kranju, Glavni trg.

Zadružna tiskarna v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Stari trg štev. 19

priporoča koverte s firmo, pismeni papir, ter vsa v to stroko spadajoča dela.

„Angleško skladišče oblek“

O. BERNATOVIČ

v Ljubljani, Mestni trg štev. 5.

Moška obleka od 4 gld. naprej.
Deška obleka od 2 „ „
Otroška obleka od 1 „ „

25—6

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg 19 registrovana zadruga z omejenim poroštvom. Kongresni trg 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure **po 4 3/4 %** to je: daje za 200 kron 9 kron 50 vin. na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama. **Najsigurnejša prilika za štedenje!**

Kanonik A. Kalan l. r., predsednik. Kanonik J. Sušnik l. r., podpredsednik.

Odgovorni urednik: Ivan Vehar. Izdajatelj: Konzorcij „Slovenskega Meščana“. Tisk „Zadružne tiskarne“ v Ljubljani.